

INTERVENTIE

het Sociaal en Cultureel Planbureau korte metten met de veronderstelling dat het grotestedenbeleid niet meer hoeft te worden voortgezet. De twijfel die minister Nicolaï heeft geuit omtrent voortzetting van dat beleid, mist elke grond. Ook een nota van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Steden van morgen, keuzes voor vandaag*, schuwt de grote woorden niet: de toegenomen verschillen tussen sociale groepen roepen dermate grote spanningen op dat ze de stad tot een kruivutaf kunnen maken. Volgens het rapport *Processen van radicalisering*, door IMES-onderzoekers Jean Tillie en Marieke Slootman, is het belangrijk om met alle macht te voorkomen dat islamitische jongeren radicaliseren.

Bij de verbetering van de positie en het perspectief van de jeugd is, volgens al deze publicaties, een sleutelrol weggelegd voor onderwijs, educatie, welzijn, jeugdhulpverlening en jeugdzorg. Deze mening wordt gedeeld door de onderwijsbesturen uit de grote steden, verenigd in het Onderwijsplatform G4. Om de genoemde sectoren in staat te stellen hun belangrijke rol daadwerkelijk te vervullen, is het volgende nodig: een educatieve infrastructuur van hoog niveau, nauwere samenwerking in het veld (tussen onderwijs, educatie, jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg, justitie, welzijn, woningcorporaties, bedrijfsleven en gemeente) en, tot slot, voldoende geld.

Bij het investeren van middelen moet preventie centraal staan. Dat betekent natuurlijk niet dat we jongeren die acute hulp nodig hebben in de kou laten staan. Maar uit internationaal onderzoek blijkt dat maatregelen 'aan de voorkant' vier tot zes keer effectiever zijn dan curatieve of repressieve maatregelen 'aan de achterkant'. De maatregelen moeten bovendien een structureel karakter hebben: structurele problemen vragen om structurele oplossingen. Veel investeringen zullen zich pas op termijn laten terugverdienen. Nederland heeft overigens nog een achterstand op andere landen in te lopen als het gaat om publieke investeringen in onderwijs.

Het is de hoogste tijd om de problemen aan te pakken. Gebeurt dat niet, dan werken ze versterkt door in volgende generaties. Het Onderwijsplatform G4 bracht daarom in mei een manifest uit,

getiteld *Nu investeren in jongeren in de grote stad* (zie www.g4onderwijsplatform.nl). Het werd ondertekend door zo'n 125 mensen uit diverse maatschappelijke sectoren — van kinderopvang, educatie en onderwijs tot welzijn, jeugdzorg, justitie, colleges van B&W en bedrijfsleven. In de financiële paragraaf wordt gepleit voor een structurele investering van circa 1,1 miljard euro.

In de verkiezingsprogramma's van de grote politieke partijen was dit najaar helaas weinig terug te vinden van de urgentie van de problematiek die wij dagelijks aan den lijve ervaren, en met ons vele anderen in de grote steden. Een debat dat het Onderwijsplatform organiseerde tussen de top van een aantal politieke partijen werd te elfder ure afgelast omdat CDA en VVD niet in staat bleken in een bestek van enkele weken een gezamenlijke datum te vinden. De minister-president vond de problematiek niet urgent genoeg om het manifest in ontvangst te komen nemen. Op 18 november werd de tekst overhandigd aan Wouter Bos tijdens een verkiezingsbijeenkomst in Amsterdam Zuid-Oost.

De jeugd in de grote stad moet een prominent onderwerp zijn in het nieuwe regeerakkoord. Een investeringsprogramma voor deze groep vergt politieke moed. Moed om te denken in termen van investeringen die veelal pas op termijn renderen. Moed dus om bij de formatiebesprekingen verder te kijken dan één kabinetsperiode. Moed ook om bij het beschikbaar stellen van budgetten over de bestaande schotten heen te kijken. De eerste voorwaarde daartoe lijkt bijna vervuld met het voornemen om in het nieuwe kabinet een minister voor Jeugd te benoemen.

JAN GISPEN

Voorzitter Onderwijsplatform G4

9

Grenzen aan de vrijheid

Het al dan niet instellen van een verbod op het dragen van een burqa in de openbare ruimte heeft, zelfs tot buiten onze grenzen, tot heftige discussies geleid. Volgens sommigen is met zo'n verbod de godsdienstvrijheid in het geding, volgens anderen

INTERVENTIE

vormen burqa's een bedreiging van onze veiligheid.

De eerste vraag die bij velen opkomt is: waar hebben we het helemaal over? Is een verbod niet bijzonder overdreven, voor dat handvol vrouwen in Nederland die een burqa willen dragen? Dat is een pragmatische reactie (het sop is de kool niet waard) die de gemoederen zeker kan bedaren. Toch lijkt een discussie langs getalsmatige lijnen mij niet verstandig. Want wat doen we als het aantal burqa's toeneemt? Gaan we dan maxima instellen, zoals winkels doen die niet meer dan twee scholieren tegelijk naar binnen laten?

Ik zou de vraag of burqa's in de openbare ruimte zijn toegestaan willen koppelen aan de vraag wat we überhaupt met die openbare ruimte willen. Die vraag hebben we te lang niet gesteld.

Een van de gevolgen van de culturele revolutie van de jaren zestig was dat gezag niet meer automatisch werd aanvaard. Mensen wisten zelf wel wat goed voor ze was, daar hadden ze anderen, zoals de pastoor of de dominee, niet voor nodig. Tot op grote hoogte is het verdwijnen van deze betutteling een verademing. Maar er zit ook een minder aangename kant aan. In de verslavings-, jeugd- en gezinszorg weten we inmiddels dat enige bemoeizucht hard nodig kan zijn. Maar ook de publieke ruimte vaart niet wel bij het ontbreken van bemoeienis.

De gedachte dat wij zelf wel weten wat goed voor ons is heeft óók tot gevolg dat wij elkaar niet meer durven aanspreken. Het voelt ongemakkelijk, we willen ons liever niet opwerpen als moraalridders, iets wat al gauw wordt geassocieerd met benepenheid en spruitjeslucht. Dat lijkt tolerant (vrijheid, blijheid), maar deze tolerantie is vaak een dekmantel voor onverschilligheid of zelfs lafheid. Voor de moraal in de openbare ruimte pakt deze houding desastreuus uit. Als we ons niet meer collectief verantwoordelijk voelen voor de publieke ruimte, dan is die ruimte van niemand meer en valt ze onvermijdelijk ten prooi aan het recht van de sterkste.

In delen van de grote steden is het de afgelopen jaren gelukt om kwetsbare achterstandswijken die in de statistieken hoog scoren op criminaliteit en sociale onveiligheid op de 'sterksten' terug te veroveren. Dat vraagt een enorme inzet van politie en woningbouwcorporaties. Maar zij kunnen de

klus niet klaren zonder de steun van de gebruikers van de openbare ruimte. Dat betekent dat we moeten weten wat we aan elkaar hebben: wie zich gesteund weet door anderen durft eerder op te staan. Dat impliceert dat we ons moeten afvragen welke mores wij in de openbare ruimte willen laten gelden. Dat zal gezamenlijk moeten worden vastgesteld en ook gezamenlijk bewaakt.

Persoonlijk vind ik het buitengewoon onprettig als ik op straat niet kan zien wie ik voor me heb. Dat geldt voor mannen met een bivakmuts niet minder dan voor vrouwen met een burqa. Zij wekken de indruk dat zij niets met hun omgeving te maken willen hebben en dat geeft me een onheimisch gevoel. En de publieke ruimte is bij uitstek een plaats waar mensen zich op hun gemak, 'thuis', moeten voelen. Ik vind dat wij elkaar op straat met open vizier tegemoet moeten treden.

Beperkt dat de persoonlijke vrijheid? Jazeker. Maar aan de persoonlijke vrijheid in de publieke ruimte zitten al grenzen. Minirokjes en naveltrui-tjes zijn geen probleem, maar volledig naakt mag niemand over straat. Ik gun iedereen een zo groot mogelijke vrijheid, maar in de openbare ruimte zitten daar grenzen aan. Het gaat erom dat we die grenzen gezamenlijk in alle openheid vaststellen.

MARIJKE LINTHORST
Redacteur S&D

Halve ambtenaren

In S&D 2006/10 zingen Carolyn Hendriks en Margit van Wessel de lof van burgerfora en *deliberative polling* als instrumenten om 'het democratisch tekort te verkleinen'. Opvallend aan hun bijdragen is dat ze de ontwikkelingen op het gebied van burgerparticipatie bij beleidsvorming in Nederland geheel verwaarlozen. Zij baseren hun betogen bijna uitsluitend op Amerikaanse literatuur. Toch zijn er weinig democratische stelsels waarin de laatste vijftien jaar zo veel ervaring is opgedaan met allerlei nieuwe vormen van politieke participatie als het Nederlandse.

Juist omdat beide auteurs geen oog hebben voor de Nederlandse politiek-historische context